

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC BỒI DƯỠNG GIÁO VIÊN CÁC TRƯỜNG TIỂU HỌC, TRUNG HỌC CƠ SỞ ĐÁP ỨNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG MỚI

ThS. Nguyễn Lâm Huy

Trung tâm BDNV&KNM, Trường CĐSP Nghệ An

1. Đặt vấn đề

Bồi dưỡng giáo viên là một trong những bước quan trọng để thực hiện đổi mới căn bản giáo dục, giúp giáo viên hoàn thiện kiến thức, đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới. Tuy nhiên, để hoạt động này đạt hiệu quả mong muốn, đòi hỏi cách tổ chức phải thực sự khoa học, hợp lý, linh hoạt ở từng địa phương, đáp ứng được nhu cầu người học. Hiện nay công tác bồi dưỡng giáo viên thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới được Bộ Giáo dục và Đào tạo giao cho dự án ETEP với 8 trường sư phạm chủ chốt trực tiếp thực hiện nhiệm vụ bồi dưỡng cho đội ngũ cốt cán là cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên của 63 tỉnh, thành trong cả nước. Ngoài ra chương trình ETEP còn có mục tiêu cốt lõi là bồi dưỡng thường xuyên, phát triển năng lực cho đội ngũ giáo viên và cán bộ cơ sở giáo dục phổ thông bằng một mạng lưới hỗ trợ tự bồi dưỡng. Hình thức bồi dưỡng được đổi mới, đó là ứng dụng CNTT, thông qua hệ thống quản lý, bồi dưỡng trực tuyến để bồi dưỡng cho đội ngũ nhà giáo. Tuy vậy, công tác bồi dưỡng mới chỉ đáp ứng được cho đội ngũ cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên cốt cán, trong khi phần lớn giáo viên (kể cả số giáo viên vùng sâu vùng xa) chưa thể đáp ứng yêu cầu về năng lực ứng dụng CNTT để bồi dưỡng thông qua hệ thống trực tuyến... Vì vậy, để góp phần nâng cao hiệu quả công tác bồi dưỡng giáo viên các trường Tiểu học và THCS đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới, chúng tôi đề xuất một số giải pháp sau:

2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác bồi dưỡng giáo viên các trường tiểu học và thcs đáp ứng yêu cầu chương trình giáo dục phổ thông mới.

2.1 Chú trọng nâng cao năng lực tự học, tự bồi dưỡng của đội ngũ giảng viên

Xã hội ngày càng phát triển đã và đang đòi hỏi chất lượng giáo dục không ngừng tăng lên. Mặt khác, quá trình đổi mới căn bản toàn diện giáo dục cũng buộc những người thầy phải tự trang bị cho mình những hành trang tri thức cần thiết để đáp ứng yêu cầu nâng chuẩn nghề nghiệp, đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông mới. Trong đó, tự học, tự bồi dưỡng là phương thức tốt nhất giúp giáo viên tiến bộ, trưởng thành, có đủ phẩm chất và năng lực chuyên môn nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục.

Mỗi giảng viên phải coi đây là nhiệm vụ thường xuyên, liên tục và tất yếu phải thực hiện việc tự bồi dưỡng cho bản thân. Họ cũng cần hiểu rằng, với những tri thức khoa học và phương pháp sư phạm được đào tạo trên ghế nhà trường thì không thể thỏa mãn và đáp ứng tốt yêu cầu đổi mới thường xuyên trong giáo dục. Hơn thế nữa, những yêu cầu của xã hội đặt ra cho giáo dục và đào tạo ngày càng lớn thì người giáo

viên không thể chỉ đào tạo một lần là thỏa mãn mà phải thường xuyên nâng cao, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ.

Sự nghiệp đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đã và đang được triển khai tích cực. Chương trình giáo dục phổ thông mới đã có sự thay đổi về nội dung chương trình cũng như các thể hệ thầy cô giáo và học sinh ở phổ thông đang có sự thay đổi nhanh chóng về nhận thức, tư duy không ngừng về tiếp nhận kiến thức. Điều đó đòi hỏi hơn bao giờ hết đội ngũ giảng viên các nhà trường sư phạm phải nâng cao ý thức tự học, tự bồi dưỡng thêm kiến thức và phương pháp giảng dạy. Nếu chỉ bằng lòng với kiến thức, tự tin với khả năng, thâm niên của bản thân mà bỏ qua tự học, tự bồi dưỡng chắc chắn sẽ trở nên tụt hậu từng giờ, từng ngày. Và kết quả là không thể đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục và làm nhiệm vụ bồi dưỡng cho giáo viên thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông mới.

Chương trình giáo dục phổ thông mới hiện đang được triển khai tập huấn rộng khắp ở cả 63 tỉnh, thành trong cả nước. Điểm mới trong cách thức tập huấn, bồi dưỡng lần này là kết hợp bồi dưỡng trực tiếp và qua mạng. Với các Video trao đổi gốc, học liệu gốc về chương trình tổng thể, chương trình môn học, nguyên lý, mục tiêu, yêu cầu cần đạt... của chương trình giáo dục phổ thông mới, được đưa lên mạng, tất cả các giáo viên đều có thể tiếp cận để nghiên cứu học tập. Những học liệu trên sẽ tồn tại mãi trên hệ thống online, ngoài ra hệ thống bồi dưỡng trực tuyến có diễn đàn để giáo viên khi thấy khúc mắc, khó khăn có thể trao đổi ngay và giảng viên chủ chốt, giáo viên cốt cán sẽ giải đáp lại. Đây là điều kiện thuận lợi để các giảng viên cùng các giáo viên các trường phổ thông cùng khai thác đọc, học, nghiên cứu nhiều lần giúp cho công tác tự bồi dưỡng đạt hiệu quả.

Mỗi giảng viên cần phải thấy rằng việc tự học, tự bồi dưỡng ở đây không chỉ bồi dưỡng về chuyên môn nghiệp vụ mà còn bồi dưỡng cả về đạo đức, tác phong, kỹ năng sư phạm. Trong quá trình bồi dưỡng về đạo đức, tác phong, kỹ năng sư phạm người giảng viên cần học tập ở mọi lúc, mọi nơi, sáng tạo hàng ngày, học từ đồng nghiệp, tài liệu, các mô hình trong và ngoài nước với phương pháp, kỹ năng dạy học hay, hiệu quả và áp dụng phù hợp với các đối tượng được bồi dưỡng.

Khi bồi dưỡng về chuyên môn nghiệp vụ giảng viên cần biết lựa chọn tài liệu, nghiên cứu thu thập thông tin một cách có chọn lọc phù hợp với yêu cầu thực tiễn. Giảng viên có thể tìm tòi tài liệu bồi dưỡng qua sách báo, qua các phương tiện thông tin đại chúng, qua mạng Internet, qua sinh hoạt chuyên môn. Cần coi vấn đề tự bồi dưỡng như một nhiệm vụ thường xuyên, liên tục và tất yếu phải thực hiện cho bản thân trong quá trình giảng dạy.

Để nâng cao nghiệp vụ cho mình một cách hiệu quả thì mấu chốt vẫn là ý thức tự thân của chính bản thân người trong cuộc. Mỗi giảng viên cần tự bồi dưỡng cho mình bằng cách tự tìm hiểu chương trình giáo dục phổ thông. Định hướng cho các nhà trường xây dựng và phát triển chương trình môn học; Sinh hoạt tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học; Xây dựng kế hoạch tự học, tự bồi dưỡng; Học thông qua trải nghiệm....có như vậy thì công tác bồi dưỡng cho giáo viên mới đạt hiệu quả cao

để đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông mới.

2.2. Các trường Sư phạm phải chủ động hơn nữa trong việc thâm nhập thực tế giáo dục phổ thông

Bồi dưỡng năng lực phát triển chương trình đào tạo cho đội ngũ giảng viên sư phạm là một nhiệm vụ hết sức quan trọng đối với các trường sư phạm trong đổi mới giáo dục. Nhất là trong bối cảnh chương trình giáo dục phổ thông mới bắt đầu triển khai dạy đại trà lớp 1 vào năm học 2020 - 2021.

Trước xu thế tuyển sinh ngày càng gặp nhiều khó khăn, đặc biệt là hệ thống các trường Cao đẳng sư phạm, vì thế Trường cao đẳng sư phạm phải có những bước đi vững chãi bằng cả hai chân đào tạo và bồi dưỡng; Muốn phát triển trường sư phạm thì việc kết nối với trường phổ thông như một cơ sở vệ tinh là rất quan trọng. Đây là cơ hội để phát triển năng lực của từng giảng viên, đồng thời cũng là cơ hội rất quan trọng để chúng ta tương tác về thực tiễn giáo dục. Một thực tế đang diễn ra là chương trình đào tạo giáo viên ở các nhà trường sư phạm hiện chưa được thay đổi nhiều so với chương trình giáo dục phổ thông mới, hầu hết nặng tính hàn lâm, lý thuyết, các giảng viên trường Cao đẳng sư phạm không biết đến nhiều giải pháp đổi mới về quản lý và chuyên môn ở phổ thông và cũng không được giao nhiệm vụ bồi dưỡng giáo viên đồng thời lại không được cử tham gia các lớp tập huấn bồi dưỡng giáo viên thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới nên gặp rất nhiều khó khăn trong việc tiếp cận chương trình. Vì vậy việc giảng viên thâm nhập thực tế các trường phổ thông là rất cần thiết đó là cơ hội tiếp cận với thực tiễn, mặt khác giúp giảng viên của trường sư phạm có điều kiện bắt nhịp và gắn kết chặt chẽ với sự thay đổi của thực tiễn giáo dục phổ thông.

Để thực hiện được điều này các nhà trường sư phạm phải xây dựng kế hoạch cụ thể, đề xuất tham mưu Sở Giáo dục và Đào tạo cho phép các trường Cao đẳng sư phạm cử giảng viên tham gia các lớp tập huấn, bồi dưỡng giáo viên thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới như là những giáo viên của phổ thông để đội ngũ này nắm chắc chương trình, biết đổi mới tư duy dạy học, đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá theo chương trình mới. Ngoài ra việc giảng viên trường Cao đẳng sư phạm được tập huấn cũng như đến thâm nhập thực tế các trường phổ thông không chỉ là tích lũy kiến thức để làm nhiệm vụ bồi dưỡng, để thay chương trình giáo dục phổ thông, sách giáo khoa mới mà còn để kết hợp với bồi dưỡng thường xuyên nhằm nâng cao năng lực người thầy theo chuẩn giáo viên mà Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành.

Việc được tham gia các lớp tập huấn cũng như thường xuyên thâm nhập thực tế phổ thông là cơ hội tốt để các nhà trường Cao đẳng sư phạm xem xét, đối chiếu, so sánh với chương trình đào tạo hiện nay ở nhà trường cho sinh viên sư phạm để từ đó có đề xuất bổ sung thiết kế chương trình đào tạo sao cho phù hợp với chương trình giáo dục phổ thông mới làm sao cho sinh viên vừa được đào tạo để dạy học các môn học tích hợp các khoa học, vừa được lựa chọn để được đào tạo chuyên sâu các môn học, chuyên đề tự chọn... tránh tình huống vênh nhau trong chương trình đào tạo giáo

viên và thực tế chương trình ở phổ thông. Đó là giải pháp lâu dài, bền vững và đặt ra yêu cầu cấp thiết phải đổi mới chương trình đào tạo giáo viên ở các trường sư phạm.

2.3. Cần thiết kế, xây dựng các chương trình bồi dưỡng phù hợp

Trong xu thế hội nhập quốc tế, các trường sư phạm phải thực hiện 2 nhiệm vụ đồng thời là đào tạo và đào tạo lại. Theo đó, các trường sư phạm cần rà soát lại nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng của đội ngũ nhà giáo, phải xác định thứ tự ưu tiên để đầu tư cho hiệu quả. Để làm tốt việc này, các trường cần có chiến lược phát triển nhà trường, quan tâm nâng cao năng lực chuyên môn, nghiệp vụ, năng lực quản trị nhà trường, năng lực dạy học tích hợp, dạy học trực tuyến, năng lực hoạt động tương tác với trường phổ thông, các cơ quan quản lý giáo dục cho giảng viên và các lãnh đạo nhà trường, đặc biệt là chủ động để xây dựng các chương trình bồi dưỡng theo chuyên đề cho giáo viên phổ thông đáp ứng chương trình giáo dục phổ thông mới.

Chương trình giáo dục phổ thông được xây dựng theo định hướng tích hợp và phân hoá. Nếu muốn giáo viên tổ chức dạy học phân hóa theo các môn học tự chọn, thì giáo viên phải được đào tạo, đào tạo lại, bồi dưỡng sao cho họ vừa có tri thức đủ rộng, vừa có năng lực dạy học một môn học, chuyên đề ở mức cao hơn, sâu hơn, gắn cụ thể hơn với một lĩnh vực ngành nghề. Đó là giải pháp lâu dài, bền vững mà trước hết phải đổi mới chương trình đào tạo giáo viên ở các trường sư phạm.

Hiện nay do đang thực hiện bài toán về sắp xếp tổ chức, biên chế nên các nhà trường phổ thông đang đứng trước một lời giải là quy mô số lượng lớp học và sĩ số học sinh tăng nhưng không được bổ sung thêm biên chế nên một số môn học giáo viên còn phải dạy kiêm nhiệm, ngoại lệ có giáo viên dạy chưa đúng với chuyên môn của mình được đào tạo. Các chương trình giảng dạy đang thực hiện theo chương trình cũ, phần lớn giáo viên chưa được tiếp cận nhiều với chương trình giáo dục phổ thông mới.

Chương trình Giáo dục phổ thông mới đòi hỏi giáo viên vận dụng phương pháp dạy học nhằm phát huy tính tích cực của học sinh; Phương pháp giáo dục kỷ luật tích cực; Kiểm tra đánh giá theo hướng phát huy năng lực học sinh; Phát triển chương trình giáo dục môn học theo hướng tích hợp liên môn... Chính vì vậy không thể coi nhẹ phương pháp giảng dạy và chỉ sử dụng kiến thức chuyên môn.

Từ thực tế ở các nhà trường hiện nay, để đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục, sự phối hợp của các cơ sở đào tạo, bồi dưỡng trong phát triển đội ngũ là yêu cầu tất yếu, là yếu tố quan trọng, quyết định thành công chương trình giáo dục phổ thông mới. Các trường sư phạm đã và đang chuyển động để bắt nhịp với Chương trình mới, đặc biệt là khi Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giáo dục đại học có hiệu lực. Trong thời gian qua Trường Cao đẳng Sư phạm Nghệ An đã chủ động đưa các giảng viên đi thực tế các trường phổ thông để nắm bắt nhu cầu đào tạo, bồi dưỡng từ đó xây dựng được các chương trình bồi dưỡng như: Bồi dưỡng giáo viên làm công tác chủ nhiệm lớp, Bồi dưỡng tổ trưởng chuyên môn các trường Mầm Non, Tiểu học, THCS; Bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm Tiểu học; Bồi dưỡng giáo viên Âm nhạc; Bồi dưỡng giáo viên Mỹ thuật.... một số chương trình bồi dưỡng này đã được thực hiện ở một số huyện và được giáo viên tích cực tham gia. Tuy vậy trong thời gian tới, trên cơ sở tiếp cận

chương trình giáo dục phổ thông mới, các khoa đào tạo của nhà trường cần nghiên cứu để xây dựng mới các chương trình bồi dưỡng như: Bồi dưỡng giáo viên dạy môn tiếng Việt cho học sinh Tiểu học; Bồi dưỡng giáo viên dạy môn Toán cho học sinh Tiểu học; Bồi dưỡng nghiệp vụ thư viện, thiết bị cho giáo viên các trường Tiểu học, THCS; Bồi dưỡng các chuyên đề về tư vấn tâm lý học đường; các hoạt động trải nghiệm

Để thiết kế, xây dựng được các chương trình bồi dưỡng phù hợp, có tính khả thi hướng tới việc tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên các nhà trường Tiểu học và THCS. Ngoài các giải pháp như đã nói ở trên, các khoa đào tạo cùng các giảng viên phải khảo sát, nắm bắt được nhu cầu thực tế của từng địa phương xem họ cần được bồi dưỡng cái gì để từ đó tham mưu xây dựng các chương trình bồi dưỡng theo chuyên đề ngắn hạn phù hợp cho từng đối tượng, đồng thời lựa chọn những giảng viên làm nòng cốt có chuyên môn sâu chủ động nghiên cứu xây dựng chương trình và thực hiện chương trình bồi dưỡng. Đây là nhiệm vụ hết sức quan trọng cần phải có sự quyết tâm nỗ lực của từng khoa đào tạo, của mỗi một giảng viên, đồng thời có sự phối hợp chặt chẽ của nhà trường với Sở Giáo dục và Đào tạo, các phòng Giáo dục và các nhà trường phổ thông trong việc bồi dưỡng giáo viên các loại hình./.

3. Kết luận

Đội ngũ giáo viên là một trong ba trụ cột của Chương trình Giáo dục phổ thông mới. Việc tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên chuẩn bị tham gia thực hiện chương trình là yếu tố quan trọng và là yêu cầu tất yếu. Để góp phần nhỏ vào sự thành công của chương trình, chúng tôi mạnh dạn trao đổi một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác bồi dưỡng giáo viên trường Tiểu học và THCS đáp ứng Chương trình Giáo dục phổ thông mới. Rất mong sự quan tâm chia sẻ và góp ý chân thành của các nhà khoa học và giảng viên./.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT “ Ban hành chương trình giáo dục phổ thông” ngày 26/12/2018.
2. Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương 8 Khóa XI “ Nghị quyết 29-NQ/TW Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng XHCN và hội nhập quốc tế”
3. Trường Cao đẳng sư phạm Nghệ An. Thông báo số 112/TB-CĐSPNA ngày 29/7/2019 “ Kết luận của hội đồng khoa học và Đào tạo” .